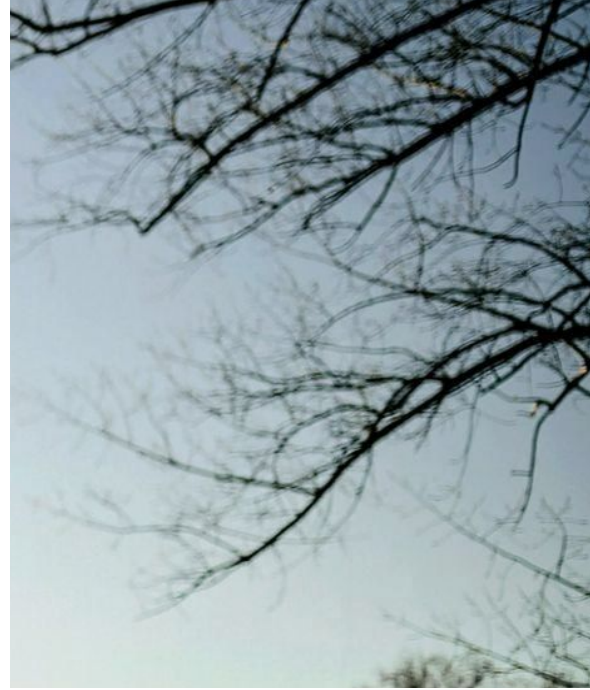


# Utvärdering av rollen som politisk sekreterare

Region Gotland 2023

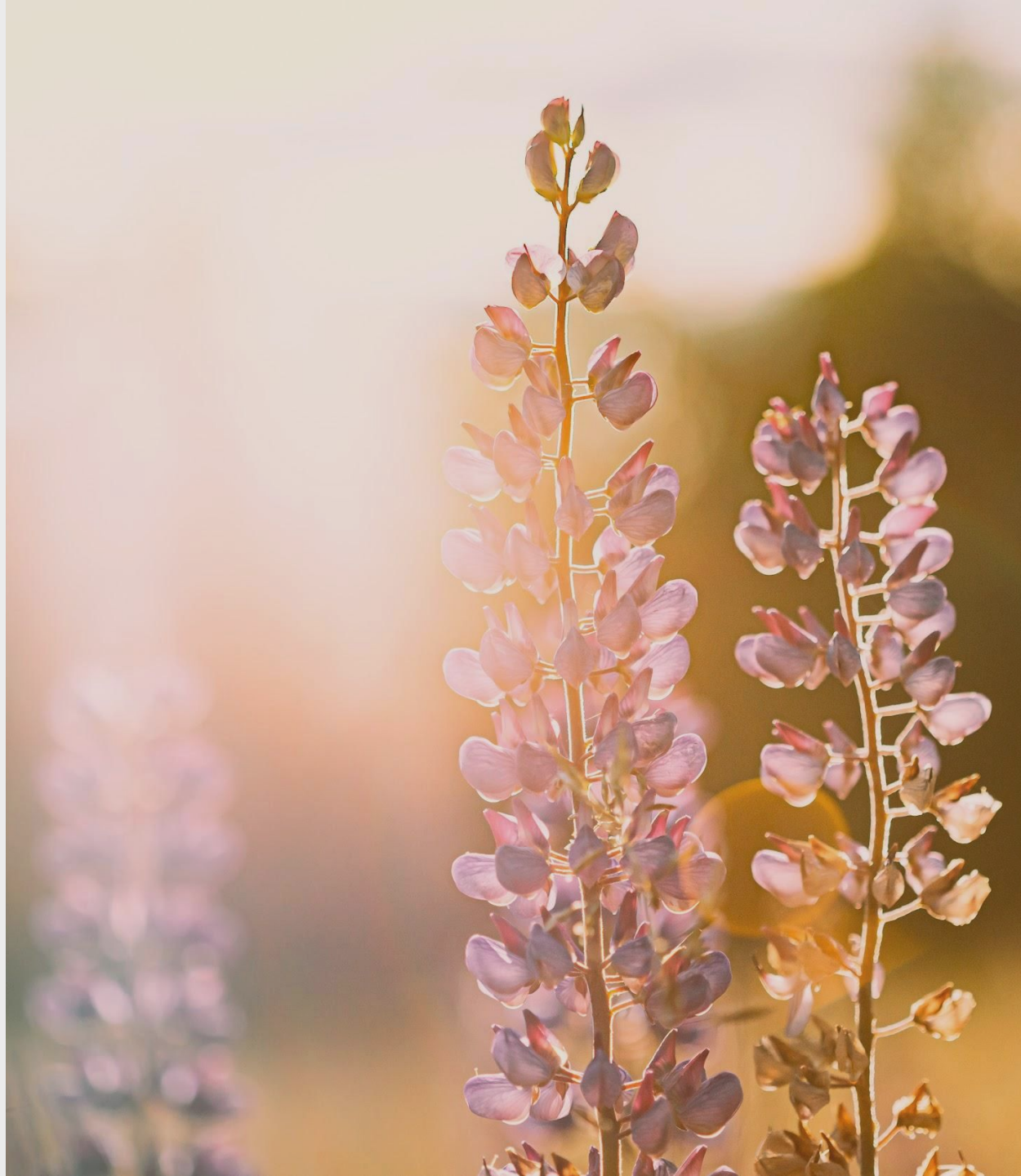
Annie Wattman och Charlotta Franklin





# Innehåll

Avsnitt	Sida
01. Uppdrag och metod	3
02. Framväxten av rollen som politisk sekreterare	4
04. Uppdraget som politisk sekreterare i Region Gotland	8
05. Stöd till ledare, skyldigheter och krav	19
06. PwC:s sammanfattade medskick och rekommendationer	22
07. Appendix	24



## Uppdrag

PwC har fått i uppdrag av Region Gotland att utvärdera rollen som politisk sekreterare inom Region Gotland med tillhörande regelverk. Rollen infördes under 2018, och under de senaste fyra åren har personalomsättningen varit relativt hög. Projektet syftar till att skapa en god bild av hur rollen som politisk sekreterare fungerar idag och av förbättringspotentialen för rollen som politisk sekreterare och dess uppdrag. Utvärderingen utgår från de politiska sekreterarnas, politikens samt förvaltningens perspektiv.

Effektmålet för utvärderingen är att rollen som politisk sekreterare ska vara formulerat på ett sådant sätt att det finns goda förutsättningar att effektivt leverera på sitt uppdrag. Projektets formulerade mål är att:

- skapa en förståelse för och analys av de förutsättningar som de politiska sekreterarna själva uppfattas ha för att framgångsrikt leverera på sitt uppdrag.
- skapa en förståelse för och analys av de förutsättningar som politiken anser att de politiska sekreterarna har för att framgångsrikt leverera på sitt uppdrag.
- skapa en förståelse för och analys av de förutsättningar som tjänstemän inom RSF anser att de politiska sekreterarna har för att framgångsrikt leverera på sitt uppdrag.
- skapa en jämförande bild av andra kommuner och regioner formulering av rollen som politisk sekreterare, och deras modell för tillsättning/sysselsättningsgrad.
- Bidra till en sammanvägd analys, presentation av eventuella förändringsförslag och konsekvensanalys av dessa.

Målet är att projektets resultat ska möjliggöra ett regelverk som är hållbart över tid.

## Metod

Projektet har i enlighet med projektplan genomförts genom intervjuer, dokumentstudier, databearbetning samt en enkätstudie.

För utvärderingen intervjuades samtliga partiernas gruppleddare samt politiska sekreterare, samt en tidigare anställd politiska sekreterare. Vidare intervjuades ett antal tjänstemän från Regionstyrelseförvaltningen, med kompetens inom HR, juridik och offentlig förvaltning.

Sammanlagt intervjuades 26 personer inom ramen för utvärderingen.

Genom dokumentstudier analyserades både Region Gotlands nuvarande och tidigare regelverk för politiska sekreterare. Vidare analyserades juridiska dokument som nu gällande samt tidigare kommunallag tillsammans med dess förarbeten. Även data över politiska sekreterare i Sveriges kommuner och regioner från Dagens Samhälles enkätundersökning som genomfördes år 2020 tillsammans med data från SCB över befolkningsstatistik och kommunal ekonomi har behandlats.

Som en del av dokumentstudierna har regelverk och reglementen för politiska sekreterare i andra kommuner och regioner runt om i Sverige undersökts, för att få en bild av de avvägningar och ställningstaganden som gjorts i andra kommuner/regioner.

Inför intervjuerna genomfördes även en enkätundersökning, vilken skickades ut till personer som skulle intervjuas inom ramen för utvärderingen. Totalt skickades enkäten till 36 personer, varav 16 svarade.

Förteckning över material och intervjuade funktioner återfinns i Appendix.



---

# Framväxten av rollen som politisk sekreterare



## Införandet av politiska sekreterare

Kommunaldemokratiska kommittén fick 1979 i uppdrag att kartlägga omfattningen av systemet med politiska sekreterare med syftet att överväga om deras ställning i Sveriges kommuner och landsting skulle regleras. Direktivet grundade sig i att det under de senaste tio åren hade blivit allt vanligare med politiska sekreterare i landets kommuner och landsting men att systemet ännu inte prövats rättsligt. I kommunaldemokratiska kommitténs delbetänkande från 1982 framgick att det år 1971 fanns 42 anställda politiska sekreterare i landets kommuner, vilket ökat till 83 stycken år 1982. Det ökande införandet av politiska sekreterare ansågs bero på en ökad arbetsbörda för förtroendevalda, där de politiska sekreterarna utgjorde ett viktigt stöd som minskade arbetsbelastningen för förtroendevalda. I delbetänkandet framgick att kommuner och landsting nyttjade tre olika anställningsformer för politiska sekreterare:

- Tjänstemannaanställning, där de politiska sekreterarna anställdes som tjänstemän.
- Förtroendemannamodellen, där de politiska sekreterarna anställdes likt förtroendevalda till följd av beslut av fullmäktige.
- Ombudsmannamodellen, där de politiska sekreterarna anställdes av respektive parti.

Delbetänkandet fann behov av att införa en ny lag, vilken skulle möjliggöra för landets kommuner och landsting att anställa politiska sekreterare i enlighet med förtroendemannamodellen.

Till följd av delbetänkandet beslutades 1982 om införandet av Lag om politiska sekreterare i kommuner och landstingskommuner, vilket möjliggjorde för kommuner att lagenligt anställa politiska sekreterare i enlighet med tjänstemannamodellen då denna modell tidigare beslutats som olaglig av regeringsrätten i fyra fall.

### Kommunallagen har anpassats för anställningen av politiska sekreterare

När kommunallagen reviderades 1991 infördes en skrivning om anställning av politiska sekreterare. Den reviderade kommunallagen ersatte Lagen om politiska sekreterare i kommuner och landsting genom att beskriva att kommuner och landsting får anställa politiska sekreterare för att biträda de förtroendevalda i det politiska arbetet. Vidare framgick att de politiska sekreterarna endast får anställas fram till nästkommande val, samt att Lagen om anställningsskydd inte skall tillämpas på de politiska sekreterarna. När kommunallagen reviderades 2017 behölls samma skrivningar om politiska sekreterare som i den äldre kommunallagen.

### Antalet politiska sekreterare har ökat

En undersökning från Dagens Samhälle visar att det år 2020 fanns drygt 800 politiska sekreterare i landets kommuner och regioner. Undersökningen visar att politiska sekreterare år 2020 fanns i 50 av landets kommuner, samt i 17 av landets regioner. Av de kommuner som infört politiska sekreterare låg 21 stycken inom Stockholms län, varav Stockholms kommun hade avsevärt flest politiska sekreterare, nämligen 78 stycken.

## Antalet korrelerar med kommunens storlek

För att få en bild av antalet politiska sekreterare i landets kommuner och regioner jämfördes Region Gotland med 14 andra kommuner, varav åtta är större än Region Gotland sett till invånarantal. Av jämförelsen framgår att Region Gotland har färre invånare per politisk sekreterare mot både medelvärdet och medianen för analyserade kommuner.

Kommun	Invånare	Ledamöter i KF	Antal PS (FTE)	Tusen invånare per PS	Ledamöter per PS
Uppsala	237 696	81	13	18,3	6,2
Linköping	165 527	79	8,5	19,5	9,3
Eskilstuna	107 909	65	7,5	14,4	8,7
Gävle	103 136	65	3,8	27,1	17,1
Södertälje	102 141	65	6	17,0	10,8
Växjö	95 995	61	2	48,0	30,5
Sollentuna	75 108	61	7,7	9,8	7,9
Karlskrona	66 708	75	4	16,7	18,8
<b>Gotland</b>	<b>61 001</b>	<b>71</b>	<b>4</b>	<b>15,3</b>	<b>17,8</b>
Ömsköldsvik	55 823	61	2	27,9	30,5
Motala	43 674	57	4,5	9,7	12,7
Vellinge	37 452	51	2	18,7	25,5
Ekerö	29 096	41	3,5	8,3	11,7
Kumla	22 400	45	1,1	20,4	40,9
Sölvesborg	17 540	49	1	17,5	49,0
<b>Median:</b>	66 708,0	61,0	<b>4,0</b>	<b>17,5</b>	<b>17,1</b>
<b>Medelvärde:</b>	81 413,7	61,8	<b>4,7</b>	<b>19,2</b>	<b>19,8</b>

I tabellen framgår det att Region Gotland har 15 300 invånare per politisk sekreterare, medan medelvärdet är 17 500 och medianen 19 200. Vidare framgår det att Region Gotland har något fler ledamöter per politisk sekreterare jämfört med medianen för analyserade kommuner, men färre ledamöter per politisk sekreterare jämfört med medelvärdet vilket är en följd av en stor spridning mellan analyserade kommuner.

Tabellen visar att antalet politiska sekreterare i kommuner i det stora hela följer invånarantalet, där de större kommunerna såsom Uppsala och Linköping har betydligt fler politiska sekreterare jämfört med de mindre kommunerna.

Jämfört med Sveriges regioner är Gotland litet, sett till både geografi samt antalet invånare. Jämfört med de två näst minsta regionerna i landet (Region Blekinge samt Region Jämtland) så framgår att Gotland har ungefär lika många politiska sekreterare som Blekinge men däremot fler än Jämtland.

Region	Invånare	Ledamöter i RF	Antal PS (FTE)	Tusen invånare per PS	Ledamöter per PS
Blekinge	158 937	57	5	33	12
Jämtland	132 054	55	2	81	34
<b>Gotland</b>	<b>61 001</b>	<b>71</b>	<b>4</b>	<b>15</b>	<b>18</b>
<b>Median:</b>	132 054	57	<b>4</b>	<b>33</b>	<b>18</b>
<b>Medelvärde:</b>	117 331	61	<b>3</b>	<b>43</b>	<b>21</b>

## Anställningen av politiska sekreterare har föranlett debatt

Allt eftersom antalet anställda politiska sekreterare i landets kommuner och regioner har ökat så har debatten kring dem intensifierats. En debatt som förts i såväl akademien som i traditionell media under de senaste åren gäller de politiska sekreterarnas (även så kallade policyprofessionella) roll inom den lokala demokratin. Vissa argumenterar att politiska sekreterare har ett negativt inflytande på den lokala demokratin genom att mandat för beslutsfattande överförs från förtroendevalda politiker till anställda policyprofessionella. Andra menar att införandet av politiska sekreterare bidrar till en utökad lokal demokrati eftersom att det frigör tid för förtroendevalda att spendera tid för beslutsfattande samt interagera med väljare snarare än lägga tid på administrativ uppgifter samt tidskrävande och komplexa beredningar.

Ett annat diskussionsområde kopplat till införandet av politiska sekreterare gäller dess kostnad, en diskussion som under senaste tiden kopplats samman med diskussionen om ersättning till förtroendevalda samt den politiska styrningen i regioner och kommuner. Efter valet 2022 har exempelvis kostnaden för den politiska ledningen ökat i flera kommuner och regioner runt om i landet, vilket exempelvis föranlett debatter kopplat till nyttjandet av skattemedel samt önskvärdheten i att öka kostnaden för den politiska ledningen. I denna debatt ingår ofta frågor om politiska sekreterare, då denna kostnad redovisas som en del av övrig politisk verksamhet i exempelvis SCB:s räkenskapssammandrag.

En ytterligare debatt kopplat till politiska sekreterare i regioner och kommuner som fortsatt pågår gäller dess fördelning mellan olika partier i landets kommuner och regioner. Efter valet 2022 har det i ett flertal artiklar och debattinlägg diskuterats att fördelningen av politiska sekreterare mellan partierna uppfattas som orättvis och ofta som styrd av den politiska majoriteten.

## Tjänstemannamodell eller partistöd

Region Gotland har valt att nyttja tjänstemannamodellen för anställningen av politiska sekreterare, vilket innebär att regionen anställer de politiska sekreterarna som tjänstepersoner. Enligt den Kommunaldemokratiska Kommittén som först analyserade politiska sekreterare i Sveriges kommuner och regioner under 1970-talet finns dock andra modeller. En modell som tidigare nyttjades mer var ombudsmannamodellen, vilket innebär att partierna får ett utökat partistöd för att själva anställa politiska sekreterare.

De främsta fördelarna med tjänstemannamodellen anses vara dess transparens, då det tydligt framgår hur mycket pengar som läggs på de politiska sekreterarna samt förenklar uppföljningen av utbetalningar såsom löner. Det ger även regionen möjlighet att till viss del säkerställa att pengarna nyttjas till just det uppdrag som är avsett.

Ett utökat partistöd kan minska förvaltningens administrationen kopplat till anställningarna, men innebär minskad insyn i hur pengarna faktiskt nyttjas. En ytterligare svårighet med denna anställningsform är att den kräver att de lokala partiföreningar är arbetsgivarregistrerade. Vidare minskar ombudsmannamodellen även möjligheten för tjänstemän att samarbeta och samverka med sekreterarna, då de formellt anställs inom respektive parti.

***“Partistödet är avsett att stödja partierna i deras utåtriktade verksamhet. De politiska sekreterarna utgör framför allt ett stöd till den kommunala förtroendemannaorganisationen. Regeringen anser därför att kostnaderna för politiska sekreterare inte ska beaktas vid fördelningen av partistödet.”***

Proposition Vital kommunal demokrati 2013, angående förändringar i kommunallagen.



---

# Uppdraget som politisk sekreterare i Region Gotland





## De politiska sekreterarnas roll och arbetsuppgifter

### 4. Uppdragsbeskrivning

*En politisk sekreterare är en politiskt tillsatt tjänsteperson som biträder Region Gotlands förtroendevalda i deras uppdrag. Den politiska sekreteraren arbetar åt ett specifikt politiskt parti.*

*Uppdraget utformas av ansvarigt politiskt parti men gemensamt är:*

- *att vara rådgivare och bollplank åt förtroendevalda*
- *att omvärldsbevaka och analysera tex facklitteratur och andra underlag*
- *att biträda vid politisk ärendeberedning*
- *att bistå med generell administration, mötesbokningar m.m.*

Regelverket för politiska sekreterare inom Region Gotland fastställer en uppdragsbeskrivning vilken överensstämmer med de arbetsuppgifter som definierades i propositionen inför antagandet av Lagen om politiska sekreterare i kommuner och landstingskommuner från 1983. Ett flertal andra kommuner och regioner, såsom Region Norrbotten, Växjö kommun, Motala kommun samt Eskilstuna kommun har liknande skrivelser i sina respektive reglementet.

Ett flertal regioner och kommuner har dock valt att i sina regelverk beskriva uppdraget bredare genom att endast definiera att "*de politiska sekreterarna är ett stöd till de förtroendevalda politikerna*". Ytterligare några kommuner och regioner, såsom Region Gävleborg och Uppsala kommun, saknar helt uppdragsbeskrivning i sina regelverk. Det finns fördelar för uppföljningen i att faktiskt betona att tjänstens stöd ska tillfalla de förtroendevalda snarare än det lokala partiet i stort.

Region Gotland är en av de kommuner/regioner i undersökningen som tydligast definierar uppdragsbeskrivningen för rollen. Andra kommuner som valt att exemplifiera rollen lika detaljerat har alla en högre lägsta tjänstgöringsgrad än Region Gotland, vilket torde innebära en större möjlighet att leva upp till de exemplifierade uppgifterna. Exempelvis har Eskilstuna och Motala (vilka har liknande skrivelser kring uppdragets innehåll) en lägsta tjänstgöringsgrad om 50 procent respektive 40 procent.

“De generella ansvarsområdena är bra, möjligheten att utföra uppdraget är däremot svårt för de med låg tjänstgöringsgrad.”

*Förtroendevald politiker*

Av intervjuer med de politiska sekreterarna samt politiken framgår att de politiska sekreterarnas arbetsuppgifter idag skiljer sig brett, både mellan partierna och mellan mandatperioderna. I stort anses arbetsuppgifterna samspela med den uppdragsbeskrivning som finns i regelverket, även om de politiska sekreterarna med lägre tjänstgöringsgrad lyfter att de har behövt prioritera mellan de arbetsuppgifter som anges. Gemensamt för flera politiker är att de delar bilden att uppdraget är kvalificerat och kräver erfarenhet av politiska uppdrag och/eller kommunal förvaltning.

Vilka arbetsuppgifter den politiska sekreteraren faktiskt har bestäms idag i samarbete med ansvarig partiföreträdare och baseras utifrån deras behov av stöd samt den tjänstgöringsgrad den politiska sekreteraren har. I dagsläget arbetar vissa av de politiska sekreterarna med mer kvalificerade rådgivningsuppdrag och agerar som bollplank gentemot de förtroendevalda inom det egna partiet. Andra har en mer samordnande och administrativ roll, där bland annat mötesbokningar och samordning av kollegor inom partiet blir en viktig arbetsuppgift. Ett antal av de politiska sekreterarna arbetar även mycket med extern kommunikation å partiets vägnar, och spenderar därmed delar av sin arbetstid med att exempelvis författa insändare och artiklar åt den lokala partiorganisationen vilket innebär en nära samverkan med den lokala partiorganisationen och kollegor som partiets ombudsmän. De olika uppdragen och arbetsuppgifterna som de politiska sekreterarna besitter skapar därmed svårigheter att beskriva generella arbetsuppgifter som ingår i rollen som politisk sekreterare. Den minsta gemensamma nämnaren (den arbetsuppgift som de allra flesta politiska sekreterare har som arbetsuppgift) är administration och samordning inom partiet.

## Arbetsuppgifter som idag utförs av de politiska sekreterarna, enligt intervjuer

Gemensam arbetsuppgift för samtliga politiska sekreterare är:

Administration och samordning inom partiet och/eller aktuell koalition, exempelvis möteskallelser.

De allra flesta arbetar dessutom med:

Samordning gentemot partiets nationella nivå samt partiet i andra kommuner/regioner

Stöd till regionråd, med såväl administration/samordning samt ärendeberedning

Ett antal arbetar med:

Extern kommunikation, såsom författande av insändare samt arbete kopplat till partiets sociala medier

Ytterligare ett antal arbetar mer med:

Ärendeberedning

Rådgivning gentemot de förtroendevalda inom partiet



Av genomförda intervjuer med tjänstemän, förtroendevalda samt politiska sekreterare framgår att det finns flera bilder av vad rollen innebär. Samtliga ser rollen som tätt knuten de förtroendevalda politikerna, snarare än som en tjänstemannaroll. De intervjuade tjänstemännen ser rollen som ett sätt att stödja de förtroendevalda i deras arbete, medan de politiska sekreterarna och de förtroendevalda politikerna pratar bredare om rollen och nämner exempelvis arbetsuppgifter som gagnar det lokala partiet såsom extern kommunikation.

Av intervjuer med tjänstepersoner inom förvaltningen framgår att de saknar någon djupare insyn i de politiska sekreterarnas vardag och arbetsuppgifter, och att det sker väldigt lite utbyte eller samarbete dem emellan. Uppdraget förstås därmed som starkt knutet till de enskilda partierna och dess förtroendevalda.

Av genomförd enkät svarade en majoritet av de som tog ställning till påståendet att de ansåg att de politiska sekreterarna helt eller till stor del har lämpliga ansvarsområden och arbetsuppgifter.

Av intervjuer framkommer att de politiska sekreterarna endast undantagsvis får en förtydligande tjänstebeskrivning eller stöd att prioritera bland arbetsuppgifterna. Inte heller sker idag någon uppföljning av deras arbete. Flera av de intervjuade politiska sekreterarna svarar att de i låg utsträckning får stöd av sin närmsta chef att prioritera bland arbetsuppgifter.

Vilka arbetsuppgifter som prioriteras beror främst på eget intresse och kompetens, på politikernas behov och på tjänstgöringsgraden. Av intervjuerna framgår att politiska sekreterare med en lägre tjänstgöringsgrad har mindre möjlighet att delta i de mer kvalificerade och tidskrävande uppgifterna, såsom politisk rådgivning och omvärldsbevakning. De politiska sekreterare som anställts med en lägre tjänstgöringsgrad tenderar därmed att arbeta mer med administrativa uppgifter samt de behov som uppstår hos exempelvis gruppledare.

Dagens beskrivning av arbetsuppgifter, som spänner mellan att vara rådgivare och bollplank åt förtroendevalda, omvärldsbevaka och analysera exempelvis facklitteratur och andra underlag till att bistå med generell administration såsom mötesbokningar, upplevs mycket svår att uppfylla på de lägre tjänstgöringsgraderna.

## Tjänstgöringsgrad och fördelning mellan partierna

### 2. Bakgrund och omfattning

Regionfullmäktige beslutade den 19 november 2018, § 40 att införa politiska sekreterare i Region Gotland från 1 januari 2019. Omfattningen motsvarar fyra (4) årstjänster som fördelas enligt följande.

#### Mandat i fullmäktige

Tjänstgöringsgrad politiska sekreterare

1-5	20 %
6-10	50 %
11-15	70 %
>15	100 %

Vilket 2023 innebär att de politiska sekreterarna är fördelade enligt nedan

S	100 %
M	70 %
C	70 %
SD	50 %
V	50 %
M	20 %
KD	20 %
L	20 %

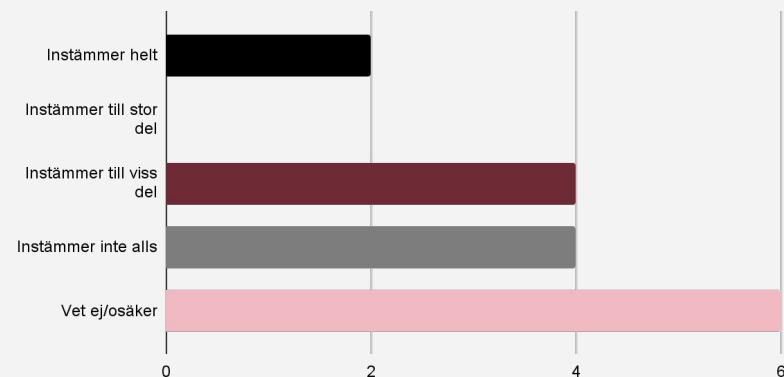
Med dagens modell fördelas resurserna för politisk sekreterare mellan partierna efter mandat i regionfullmäktige i enlighet med tabellen intill. Baserat på mandat i fullmäktige anpassas fördelningsmodellen efter val för att säkerställa att fyra heltidstjänster (FTE) fylls upp.

Regionen behöver framöver ta ställning till om denna nivå om fyra FTE ska vara en konstant i fördelningen, eller om behovet och fördelningen ska vara det konstanta med påverkan på totalantal FTE. Utifrån genomfört uppdrag, är PwC:s bild att det är önskvärt med det senare, där fördelningen blir mer robust över tid men totalen föränderlig.

### Tjänstgöringsgrad

Enkätundersökningen visar att åtta av tio som tagit ställning i påståendet anser att tjänstgöringsgraden inte helt eller till viss del möjliggör för de politiska sekreterarna att utföra sina uppdrag. Av fritextsvar och intervjuer framkommer att de lägre tjänstgöringsgraderna anses för låga för att utföra det uppdrag som förväntas. Även svårigheter att rekrytera framkommer som en svaghet med den låga tjänstgöringsgraden.

Tjänstgöringsgraden för de politiska sekreterare är tillräcklig för att leverera på sitt uppdrag





“Det är helt omöjligt att på 20 procent av heltid leva upp till förväntningarna i uppdraget kring t.ex. inläsning av material, omvärldsbevakning m.m.”

*Förtroendevald politiker*

En ytterligare konsekvens av de lägre tjänstgöringsgraderna är att flera personer kombinerar rollen som politisk sekreterare med andra roller inom förvaltningen och/eller politiken för att utöka sin sammanlagda tjänstgöringsgrad. I regelverket finns vissa begränsningar i vilka roller som är tillåtet att kombinera med uppdraget: “Politisk sekreterare kan inneha politiska uppdrag, dock ej som regionråd, ordförande i nämnd eller ledamot i presidier. Väljs personen till sådant uppdrag upphör anställningen som politisk sekreterare samtidigt”. I intervjuer med politiska sekreterare lyfts att det finns viss upplevd svårighet att sätta gränser för vilka uppgifter som då utförs i vilken roll och med vilken lojalitet. En ökning av den lägsta nivån på tjänstgöringsgrad skulle minska antalet alternativa roller som kombinerades med uppdraget, och därmed riskerna med flera roller med olika behörigheter.

Det slutgiltiga beslutet om storleken på tjänstgöringsgraden bör därmed vara en följd av vad som förväntas av och inom tjänsten, alltså rollens syfte, profil och uppdragsbeskrivning.

I tabellen intill visas lägsta tjänstgöringsgrad för politiska sekreterare i ett antal andra kommuner och regioner i landet. Av de elva granskade organisationerna är det endast två, Växjö kommun och Region Gävleborg, som har valt en lägre lägsta tjänstgöringsgrad än Region Gotland. I Växjö tilldelas roller som politisk sekreterare efter mandat i fullmäktige, där samtliga får en basresurs om 10 procent av heltidstjänstgöring och sedan ytterligare fem procent för varje mandat i fullmäktige.

I Region Gävleborg tilldelas resursen som politisk sekreterare efter mandat, där endast partier med två eller fler mandat får en resurs om 50 procent av heltid.

Kommun/region	Lägsta tjänstgöringsgrad enligt gällande regelverk
Eskilstuna kommun	50 procent
Linköpings kommun	75 procent
Motala kommun	30 procent
Region Gävleborg	0 procent *
Region Norrbotten	25 procent
Region Skåne	150 procent
Region Västmanland	50 procent
Sollentuna kommun	100 procent
Uppsala kommun	100 procent
Vellinge kommun	40 procent **
Växjö kommun	15 procent

\* Parti med ett mandat saknar rätt att tillsätta politisk sekreterare  
\*\* För ett parti som får lägre tjänstgöringsgrad än 40 procent utgår istället en ekonomisk ersättning

## Fördelning mellan partier

Tjänstgöringsgradens fördelning och logiska koppling till mandatfördelningen behöver även den komma av vad som förväntas av och inom tjänsten, alltså rollens syfte, profil och uppdragsbeskrivning. Om tjänsten även fortsättningsvis ska spänna från 20 procent av heltid till 100 procent, behöver syftet och uppgifterna vara formulerade så att den bakomliggande logiken innebär att arbetet som förväntas utföras enbart är en femtedel för partiet med ett fåtal mandat mot ett parti med 25 mandat.

Av intervjuer med politiken framkommer önskemål om en mer homogen tilldelning av tjänsterna, för att minska variationerna i tilldelad tjänsteomfattning mellan valresultat. Representanterna för de partier med färre mandat i fullmäktige upplever inte att fördelningen speglar behovet (som upplevs vara relativt oberoende av antal mandat).

Flera intervjurespondenter lyfter att lägstanivån för att klara uppdraget på ett tillfredsställande sätt bör vara 40 eller 50 procent, och att antalet fördelningsnivåer bör minskas från dagens fem. Både de politiska sekreterarna och politiken upplever att dagens modell skapar för fluktuerande nivåer, och att en mer homogen tilldelning skulle bidra till en längre planeringshorisont.

Vidare finns det fördelar för regelverkets robusthet att en golvnivå införs. Exempelvis kan det krävas minst två mandat för att få tillgång till en av regionen anställd politisk sekreterare, alternativt att tjänsten tilldelas först under partiets andra mandatperiod. Trenden i Sverige visar att antalet partier tenderar att öka. Inför 2010 års val fanns 138 partier registrerade hos Valnämnden, 2018 fanns det 258 och vid senaste valet 281 partier. Även antalet partier som väljs in i lokala fullmäktige ökar, från ett genomsnitt om fyra partier 1970 till dagens åtta. Införandet av en golvnivå skulle därmed minska risken för kraftigt ökade kostnader kopplade till politiska sekreterare, om fler små partier röstas in i regionfullmäktige.

## Andra kommuner och regioner

Fördelningsmodellen är det områden där undersökta kommuner och regioner skiljer sig mest. I majoriteten av analyserade regelverk tilldelas de politiska sekreterare efter partiernas mandat i fullmäktige, där fler mandat ger möjlighet att anställa fler politiska sekreterare alternativt politisk sekreterare med högre tjänstgöringsgrad. Modellerna är dock formulerade på flera olika sätt och med olika nivåer.

I Växjö kommun har varje parti tillgång till ett grundstöd om tio procent av en heltidstjänst, vilket ökar med fem procent för varje mandat i fullmäktige. I Region Norrbotten är upplägget detsamma, men basresursen är om 20 procent och ökningen om fyra procent per mandat.

I andra kommuner och regioner tilldelas extra resurser i form av politiska sekreterare om partiet innehar särskilda poster, som politiska råd eller ordförandeskap. Som exempel tillkommer i Uppsala kommun en extra heltidsresurs som politisk sekreterare till det parti som innehar rollen som kommunstyrelsens ordförande och i Region Västmanland tillkommer en heltidstjänst för det parti som innehar rollen som regionstyrelsens ordförande. Båda dessa regelverk ger övriga partier en basresurs med lika tjänstgöringsgrad.

Även Sollentuna kommun har valt denna modell, där varje parti har rätt till en politisk sekreterare på heltid. Därutöver har det parti som innehar ordförandeskapet i kommunstyrelsen rätt till ytterligare en politisk sekreterare på 50 procents tjänstgöringstid och det parti som innehar andre vice ordförandeskapet i kommunstyrelsen har rätt till ytterligare en politisk sekreterare på 25 procents tjänstgöringstid.

Ett annat udda exempel på lösning är Eskilstuna kommun, som tillåter att partierna sparar tjänstgöringsgraden över åren, för att exempelvis kunna tillsätta en politisk sekreterare med högre tjänstgöringsgrad under ett valår.



## Möjliga fördelningsmodeller

Till vänster presenteras tre fördelningsmodeller som alla uppfyller tre identifierade principer:

- de är kostnadsneutrala mot dagens fördelningsmodell
- de är mer homogena med färre antal fördelningsnivåer än dagens modell
- de har en lägsta tjänstgöringsgrad om 40 procent.

En modell som ska vara robust över tid i tilldelad tjänstgöringsgrad hämmas av en uttryckt taknivå, eftersom det kan uppstå konflikt mellan dessa vid förändrade valresultat (ex fler partier). Den undre tabellen visar modellens inneboende känslighet, uttryckt i högsta möjliga antal heltidstjänster modellen kan resultera i givet avsaknad av uttryckt taknivå. Risken minskar med en högre tröskelnivå för tilldelning, som i förslag C.

### Förslag A

Modellen bygger liksom dagens modell på mandatfördelning enligt en trappa. Partier med minst två mandat tilldelas 40 procent, de med fler än tio mandat får 60 procent och de med fler än 20 mandat tilldelas en tjänst om 80 procent.

### Förslag B

Partier med två eller fler mandat i fullmäktige tilldelas en resurs om 40 procent av heltid. Det parti som innehar ordförandeposten i regionstyrelsen tilldelas ytterligare 40 procent, liksom det parti som leder (alternativt är det största partiet i) oppositionen. Fördelen med modellen är den inneboende robustheten som möjliggör för partierna att bättre planera långsiktigt då nivån påverkas mindre av förändrade valresultat.

### Förslag C

Endast partier med sex eller fler mandat i fullmäktige tilldelas resurs. Partier med fler än fem mandat tilldelas 50 procent, och partier med fler än tio mandat tilldelas en tjänst om 100 procent. De få nivåerna innebär en större robusthet i tilldelningen mellan val, och kravet om minst sex mandat för tilldelningen ger regionen en ökad förutsägbarhet för kostnader kopplade till rollen. Det tydliggörs i känslighetsanalysen längst ner i tabellen. En risk med modellen är att små partier får sämre förutsättningar då de förlorar en viktig resurs i sitt arbete.

Förslag A		Förslag B		Förslag C	
Mandat	Pol sek	Mandat	Pol sek	Mandat	Pol sek
> 1	40%	> 1	40%	> 5	50%
> 10	60%	Ordförandeskap i Regionstyrelsen	40%	> 10	100%
> 20	<80%	Största parti i opposition	40%		

Modellens utfall på dagens mandatfördelning	Förslag A	Förslag B	Förslag C	Mandat, 2023
Socialdemokraterna	80%	80%	100%	23
Moderaterna	60%	40%	100%	13
Centerpartiet	60%	80%	100%	13
Sverigedemokraterna	40%	40%	50%	8
Vänsterpartiet	40%	40%	50%	6
Miljöpartiet	40%	40%		4
Kristdemokraterna	40%	40%		2
Liberalerna	40%	40%		2
<b>Totalt antal heltidstjänster</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>71</b>
Känslighetsanalys: Möjliga antal heltidstjänster. Förutsätter avsaknad av uttryckt taknivå för totala antalet heltidstjänster.	14,2	15,0	6,5	

## Lön, förmåner och annan ersättning samt lönerrevision

### 3.2 Lön och annan ersättning

Det totala ekonomiska utrymmet för politiska sekreterare var 2019 2,4 mkr enligt beslut i RF 19 november 2018, §43. Denna summa ska täcka samtliga omkostnader för de politiska sekreterarna.

År 2019 var lönen för politiska sekreterare 30 000 kr vid en tjänstgöringsgrad om 100%.

Uppräkning av lön sker årligen med 2%.

En politisk sekreterare har oreglerad arbetstid och har därför inte rätt till övertidsersättning. Om uppdraget delas upp på flera personer fördelas lönen i förhållande till tjänstgöringsgraden.

Politisk sekreterare kan inneha politiska uppdrag, dock ej som regionråd, ordförande i nämnd eller ledamot i presidier. Väljs personen till sådant uppdrag upphör anställningen som politisk sekreterare samtidigt.

Uppfattningen om en tjänsts ersättningsnivå är nära kopplat till det ansvar och uppdrag som återfinns inom tjänsten. Som tidigare nämnt finns idag en splittrad bild kring komplexiteten i de arbetsuppgifter som bör tilldelas en politisk sekreterare - och följaktligen finns även en diversifierad bild av ersättningsnivån.

Dagens lönenivå om 32 473 kronor i månaden upplevs marknadsmässig för vissa av de exemplifierade arbetsuppgifterna, som låg för vissa och som relativt hög för andra. Ersättningsnivån lyfts i intervjuer som särskilt problematisk för de politiska sekreterarna som arbetar på en lägre tjänstgöringsgrad. Generellt framgår av intervjuer med gruppleddare att ersättningsnivån upplevs låg i förhållande till den kompetens de önskar rekrytera till uppdraget.

I vissa intervjuer framgår problem med att en ökad ersättningsnivå skulle innebära att de politiska sekreterarna fick en högre ersättningsnivå än de arvoderade politikerna då det skulle skapa effekter på den interna dynamiken som inte är önskvärda.

Följande ersättningsnivåer finns i de kommuner/regioner vars regelverk analyserats inom ramen för detta uppdrag:

Kommun/region	Framräknad ersättningsnivå per månad och FTE enligt regelverk, för 2022
Eskilstuna kommun	37 895 kr
Linköpings kommun	Max. 40 883 kr
Motala kommun	34 000 kr (2020), individuell lönesättning tillämpas
Region Gävleborg	35 750 kr
Region Norrbotten	32 439 (2020)
Region Skåne	Fri lönesättning, beslutas av gruppleddare
Region Västmanland	Fri lönesättning i samråd mellan gruppleddare och ansvarig tjänsteman
Sollentuna kommun	Max. 45 760 kr
Uppsala kommun	30 000 - 45 000 kr
Vellinge kommun	32 500 kr (2015)
Växjö kommun	45 045 kr *

\* Framgår ej om det är maxtak för ersättning eller beslutad faktisk ersättning



I en majoritet av de för projektet andra analyserade regelverk är lönen precis som i Gotlands regelverk fastställd och revideras årligen efter fastställd modell baserad på exempelvis prisbasbelopp samt arvodesbestämmelser.

För de regioner och kommuner som beslutat om en reglerad lönesättning varierar ersättningsnivån mellan 30 000 kr i Uppsala kommun till en taknivå om 45 760 i Sollentuna kommun (baserat på riksdagsmannaarvodet 2022), även om den nivån troligtvis aldrig aktualiseras. Sollentuna kommun har valt skrivningen *“Vid lönesättningen ska ett genomsnitt av lönen för en nämndsekreterare i Sollentuna kommun vara vägledande. Heltidslönen för den politiska sekreterare som biträder det parti som innehar ordförandeskapet i kommunstyrelsen får inte överstiga 64 procent av arvodet för riksdagsledamöter. Heltidslönen för övriga politiska sekreterare får inte överstiga 59 procent av arvodet för riksdagsledamöter och sätts i förhållande till anställningsgraden. Lönen för en deltids politisk sekreterare sätts i relation till denna heltidslön.”*

I vissa andra reglementen beslutas ersättningen för varje mandatperiod efter ett val. I både Region Skåne och Västmanland beslutas lönesättningen individuellt för vardera politisk sekreterare. I Skåne är gruppledaren ansvarig för lönesättning, medan det i Västmanland sker i samråd mellan ansvarig gruppledare samt ansvarig tjänsteman. Genomsnittslönen för en nämndsekreterare i Sverige var år 2022 34 900 kr i månaden, enligt data från SCB, vilket är i linje med den ersättningsnivå som Region Gotland beslutat om.

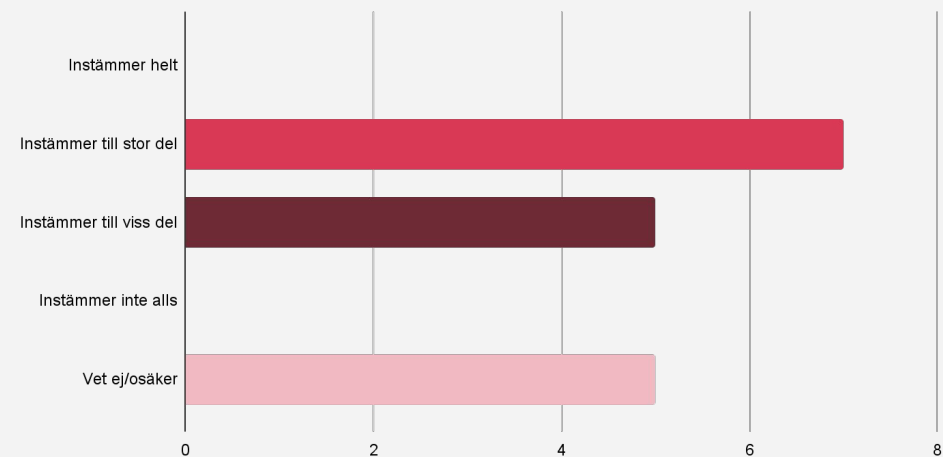
PwC noterar att flera regelverk, precis som Gotlands, saknar ett tydliggörande kring ersättningens faktiska innehåll, i fråga om exempelvis semestertillägg eller rätt till förmåner. Inte heller kompenseras den anställda för att avtala bort rätt till övertidsersättning eller regler enligt Lagen om Anställningsskydd.

## Samarbete mellan politiska sekreterare och tjänstemän

Av genomförda intervjuer framgår att det i dagsläget saknas forum och processer för samverkan mellan de politiska sekreterarna och tjänstemannaorganisationen. Av intervjuer med de politiska sekreterarna framgår att de önskar en ökad inkludering, som exempel nämns att bjudas in till forum eller utbildningar. Även tjänstemännen uttrycker i intervjuer önskemål om mer kontakt och samarbete.

Det finns en vinning för rollens uppdrag som brygga mellan politik och förvaltning att utveckla processer och forum för samarbete. Genom att involvera de politiska sekreterarna finns möjlighet att förbättra såväl den formella samt informella samverkan mellan de politiska sekreterarna och tjänstemännen.

### Samarbetet mellan de politiska sekreterare och tjänstemännen fungerar väl

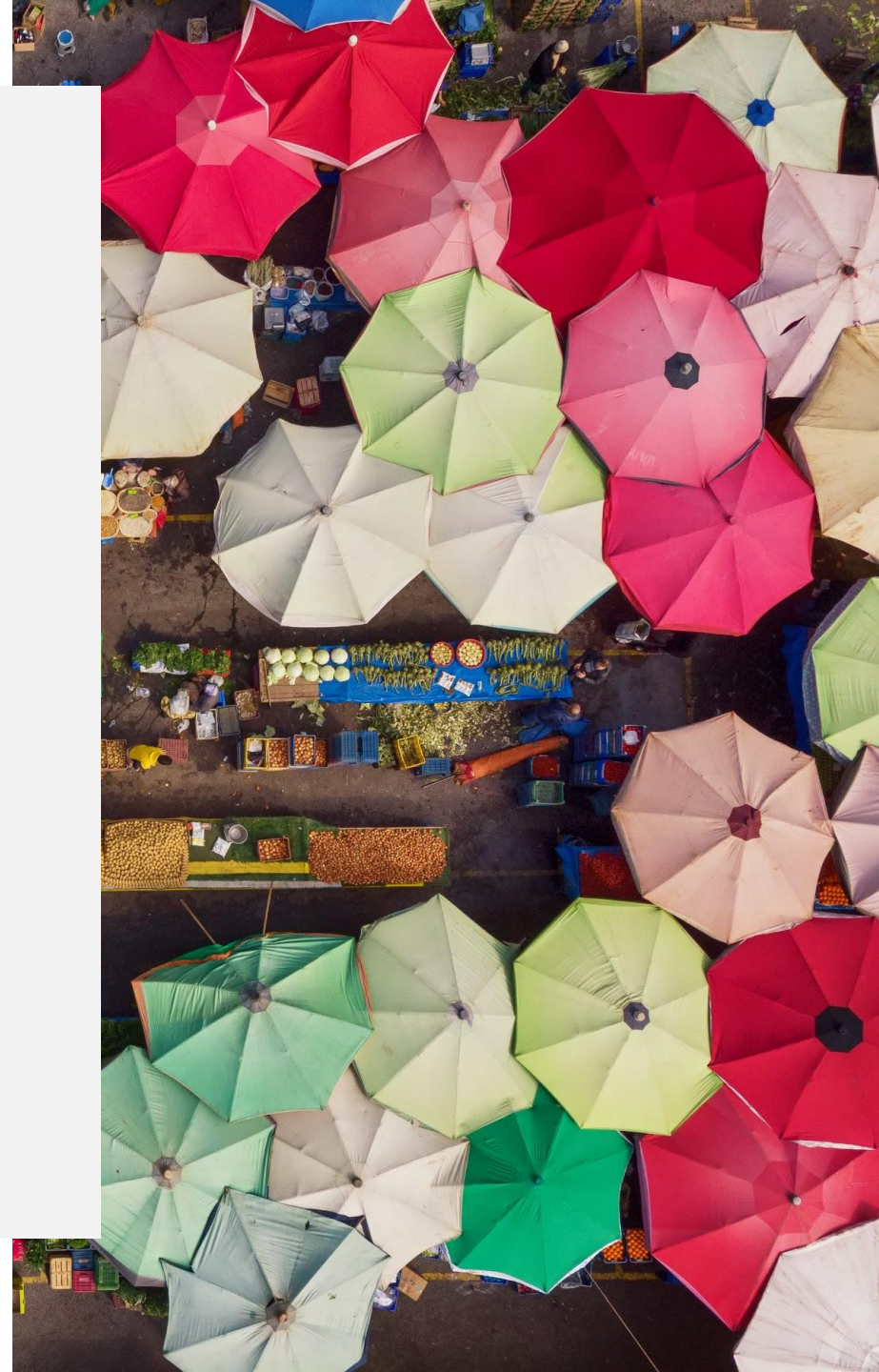


## PwC:s analys och sammanfattning

Uppdragsbeskrivningen för rollen som politisk sekreterare i Region Gotland är i dagsläget bred och omfattar en exemplifiering av arbetsuppgifter som sträcker sig från administrativa uppgifter inom ramen för ett sekreteraruppdrag till kvalificerade uppgifter som politiskt sakkunnig utan att tydligt visa på prioritering och syfte med rollen. PwC ser ett behov för regionen att prioritera bland dessa, och tydliggöra syftet med rollen och tjänsten som politisk sekreterare. Av intervjuer framgår att det idag saknas en samlad gemensam bild av vilken typ av roll eller profil som tjänsten bör ha och vara, och hur rollen ska bidra långsiktigt till hela regionen. Det leder till svårigheter att följa upp och/eller utvärdera om införandet av rollen gett önskade effekter för regionen.

Att fastställa en tjänstgöringsgrad för de politiska sekreterarna är och behöver vara en effekt av rollens uppdrag. Den breda uppdragsbeskrivning som finns i det aktuella regelverket anses svårförenlig med en tjänstgöringsgrad om 20 procent av heltid, och svårigheter med rekrytering till de lägre tjänstgöringsgraderna har också lyfts av flera representanter. Vidare framkommer av intervjuer med politiken och de politiska sekreterarna att fördelningen mellan partierna idag upplevs innehålla för många nivåer, vilket leder till omställningar efter varje val. Om de låga tjänstgöringsgraderna (20 procent) ska tilldelas även fortsättningsvis så ser PwC fördelar med att minska arbetsuppgifterna såsom de beskrivs i regelverket i synnerhet för att skapa bättre förutsättningar för den politiska sekreteraren att svara på sitt uppdrag.

Det finns således ett behov av att logiskt koppla tjänstgöringsgrad, ersättningsnivå och fördelning till syftet med rollen och uppdragsbeskrivningen. Genom en tydliggjord idé om rollens bidrag till regionen kan tjänstgöringsgrad, fördelning och ersättningsnivå enklare motiveras och förklaras.





---

# Stöd till ledare, skyldigheter och krav





## Det delade ledarskapet och ansvaret

### **3.3 Arbetsmiljö- och personalansvar**

*Arbetsmiljöansvaret för politiska sekreterare åvilar regionstyrelsen.*

*Arbetsmiljöuppgifterna delegeras till respektive beslutande partiföreträdare.*

*Den beslutande har efter anställningen det samlade personalansvaret för den politiska sekreteraren, vilket omfattar bl.a. daglig arbetsledning, beviljande av ledigheter och hantering av sjukdom, rehabilitering eller misskötsel.*

I dagsläget är de politiska sekreterarna formellt anställda av Region Gotland, men såväl daglig arbetsledning samt arbetsmiljöuppgifter är delegerade till respektive partiföreträdare i enlighet med regelverket. Det faktiska behovet av stöd från de politiska sekreterarna skiljer sig åt mellan partierna. De politiska sekreterarnas uppdrag att avlasta och stötta politiken gör det fördelaktigt och nödvändigt att ansvaret för den dagliga arbetsledningen finns hos gruppledarna.

Av intervjuer framkommer att det idag finns en stor okunskap hos gruppledare och politiska sekreterare kopplat till hur arbetsmiljörelaterade frågor för rollen skall och bör hanteras. De upplever att det saknas tillräcklig information och/eller tillräckliga rutiner för vad arbetsmiljöansvaret innebär och hur det ska hanteras för de politiska sekreterarna. Som anställande aktör och arbetsgivare har Region Gotland det formella ansvaret för arbetsmiljön, vilket innebär en skyldighet att säkra att arbetet kan utföras utan risk för ohälsa eller olycksfall.

Även om fördelningen och arbetsledningen i stora drag anses fungera väl i dagsläget så finns det förbättringspotential. Flera gruppledare uppger att de saknar tillräckligt stöd från förvaltningen kopplat till chefskapet. De saknar information kring ingångar till ansvariga inom förvaltningsorganisationer att vända sig till med frågor om chefskapet.

Vidare lyfter de förbättringsmöjligheter vid introduktionen vid nytillsättning av politisk sekreterare, eller nya i rollen som gruppledare. Denna introduktion behöver dels tydligt hantera frågor kopplade till den operativa hanteringen av chefskapet och personalfrågor, men även beröra förväntningar på ledarskap. Eftersom rollen som politisk sekreterare präglas av speciella förutsättningar, finns inte det administrativa stöd i exempelvis "personalhandbok" och liknande som första linjens chefer i regionen annars kan ta del av.

Utöver en upplevelse av bristande information vid introduktion, önskar flera gruppledare en tydligare avlastning från förvaltningens it- och/eller HR-funktioner. Vid flera samtal med både tjänstemän och politiker framkommer att frågor kring anställda ofta hanteras ad hoc och att processerna blir omständliga eftersom tydliggjorda regler eller processer saknas. Det gäller exempelvis hantering av sjukdom, semester, föräldraledighet och frågor om behörigheter eller tekniska behov.

De politiska sekreterarnas lyfter även de ett starkt behov av information kring vad som gäller för deras tjänst i fråga om förmåner och rättigheter. Vidare lyfter flera av de intervjuade utmaningar att prioritera i sin tjänst. Att uppdraget och rollen ligger så nära de förtroendevalda innebär att en god relation med respektive gruppledare blir central. Behovet av att prioritera inom tjänsten är till viss del en effekt av de låga tjänstgöringsgraderna för flera sekreterare, och dels av att flera av de politiska sekreterarna även har andra uppdrag inom partiet, vilket gör det svårt att bedöma vilka uppgifter som sker inom ramen för den avlönade tjänsten och vilka arbetsuppgifter som görs inom ramen för andra (ofta oavlönade) uppdrag.

De politiska sekreterarna uppger att den formella relationen till tjänstemannaorganisationen är god och väl fungerande, och att det finns rutiner på plats kopplat till att kontakta och ta del av material från de olika förvaltningarna i arbetet kopplat till de politiska beredningarna.

### **Andra kommuner och regioner**

Inom Region Gotland har såväl den dagliga arbetsledningen samt arbetsmiljöuppgifter delegerats till respektive partiföreträdare.

En majoritet av de andra undersökta regioner och kommuner har liksom Gotland valt att hantera frågor kring arbetsgivaransvar, arbetsledning samt arbetsmiljöfrågor genom att delegera hela eller delar av ansvaret till ansvarig representant inom det parti som en politisk sekreterare anställs för.

Av undersökta kommuner och regioner har Motala, Eskilstuna och Linköpings kommun i sina regelverk tydliggjort att arbetsmiljöansvaret inte delegeras utanför förvaltningsorganisationen, även om den dagliga arbetsledningen gör det. Dessa kommuner har alla relativt många politiska sekreterare, från 4,5 heltidstjänster upp till 8,5 inom vardera kommun som helhet.

Dessa tre kommuner har alla relativt lika uppdragsbeskrivningar för rollen, att rollen handlar om att biträda förtroendemannaorganisationen och avlasta förtroendevalda. Motala kommun har en omfattande exemplifiering av arbetsuppgifter som ingår i denna roll, vilka främst kopplar an till politisk ärendeberedning.

I Region Skåne framgår av regelverket att *“gruppledarna innehar chefskap samt arbetsledningsansvar för de politiska sekreterarna, men att stöd ska ges från koncernkontoret kopplat till det arbetsrättsliga ansvar som föreligger”*.

**“Det är försvärande att den enda arbetsledning de politiska sekreterarna har är politiker som själva inte har några formella chefsbefogenheter“**

*Förtroendevald politiker*

### **PwC:s kommentar**

Sammantaget framgår att saknas klargöranden kring det formella och administrativa ansvaret kring de politiska sekreterarna och deras ledare. PwC föreslår att regelverket kompletteras med dokumenterade checklistor eller andra förtydligande dokument och processer. PwC ser att Region Gotland har ett behov av att tydliggöra såväl uppdelningen för det administrativa och arbetsmiljömässiga ansvaret för de politiska sekreterarna, rättigheter och skyldigheter i tjänsten samt rutiner och processer mellan parti och förvaltning.

Med anledning av det ansvar som åligger arbetsgivaren bör regionen undersöka fördelarna med att identifiera en roll inom förvaltningen med ansvar för politiska sekreterarna och det arbete deras närmsta chef gör. Denne bör säkra att ansvar och skyldigheter är klargjorda och efterlevs, och bör ha ett ansvar för att säkra att arbetet innefattar en mängd arbetsuppgifter och prioriteringar förenliga med tjänsten och aktuell tjänstgöringsgrad. Det är i linje med det ansvar arbetsgivare har för att anställda kan utföra sitt arbete utan risk för ohälsa eller olycksfall. Region Gotland bör således inte kunna påverka vad respektive parti önskar för stöd av sin sekreterare (så länge det inte på något sätt är oförenligt med de regler som gäller samtliga anställda) men regionen bör ha ett ansvar för att kraven på tjänsten är på en sådan nivå att det är i linje med Arbetsmiljöverkets föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö. (AFS 2015:4).

---

# PwC:s sammanfattade medskick och rekommendationer







## Identifiera rollens syfte och del i regionens övergripande organisation och politiska system

PwC ser fördelar med att tydliggöra och förankra rollens syfte på lång sikt och för hela regionen, snarare än för politikens behov (som hanteras i arbetsledningen). Avsaknaden av rollens plats i det politiska systemet som helhet innebär spretiga krav och förväntningar, och leder till negativa konsekvenser. Nuvarande uppdragsbeskrivning i regelverket är bred och saknar möjlighet till uppföljning. Genom att tydligare formulera en gemensam nivå utifrån hela regionens gemensamma förväntningar och behov från de politiska sekreterarna förenklas uppföljning och ledarskap.

Rollens syfte bör vara grund för en logisk revidering av tjänstgöringsgrad och fördelningsmodell.



## Med hänsyn till rollens syfte, revidera fördelningsmodellen och tjänstgöringsgraden

Dagens fördelningsmodell upplevs innehålla för många nivåer i förhållande till hur uppdraget är formulerat. PwC:s bild, vilken bekräftas av intervjuade representanter, är att det inte finns en logik i utökningen av tjänst med 50 % mellan att vara ett parti med 5 mandat och ett med 11 mandat såsom fördelningen ser ut idag.

Efter genomfört uppdrag är PwC:s bild att en mer homogen fördelning av nivåer skulle minska frustrationen kopplat kring tjänstens storlek. Vidare rekommenderar PwC att nuvarande lägsta nivå för tjänstens storlek höjs, förslagsvis till minst de 40 procent som brukas vid anställning i övriga delar av förvaltningsorganisationen.



## Utöka stödet till ansvarig chef och tydliggör de arbetsrättsliga bestämmelserna

I dagsläget är allt ansvar kopplade till rekrytering och anställning av de politiska sekreterarna delegerade av respektive parti utsedd delegat. PwC identifierar därmed ett behov av att öka stödet till dessa, för att säkra att de hanterar rollen på ett mot den anställde tillfredsställande sätt.

Vidare lyfts behov från de arbetsledande cheferna och de politiska sekreterarna att tydliggöra vägar in till förvaltningens stödfunktioner och hantering av administrativa frågor. Slutligen behöver faktiska villkor, rättigheter och skyldigheter förtydligas mot de anställda politiska sekreterarna och deras chefer.

Representant från förvaltningens HR-avdelning kan med fördel säkra upp att de nya cheferna förstår vilket ansvar som åligger i rollen som första linjens chef inom organisationen, och att de nyanställda politiska sekreterarna fått den information de har rätt till.



## Arbeta aktivt för uppföljning och samverkan

De politiska sekreterarna och tjänstemännen behöver båda arbeta mer aktivt för att möjliggöra det efterfrågade samarbetet och/eller samverkan. De politiska sekreterarna kan med fördel exempelvis inkluderas i utbildningar och forum för utbyte.



# Appendix

# 1. Intervjuade funktioner

- Politisk sekreterare, S
  - Politisk sekreterare, M
  - Politisk sekreterare, C
  - Politisk sekreterare, KD
  - Politisk sekreterare, SD
  - Politisk sekreterare, L
  - Politisk sekreterare, V
  - Politisk sekreterare, MP
  
  - Föredetta politisk sekreterare, C
  
  - Gruppledare, S
  - Gruppledare, M
  - Gruppledare, C
  - Gruppledare, KD
  - Gruppledare, SD
  - Gruppledare, L
  - Gruppledare, V
  - Gruppledare, MP
- Regiondirektör, regionstyrelseförvaltningen
  - Direktörsassistent, regionstyrelseförvaltningen
  - Chefsjurist, regionstyrelseförvaltningen
  - Enhetschef, regionstyrelseförvaltningen
  - Kanslisekreterare, regionstyrelseförvaltningen
  - Ekonomichef, regionstyrelseförvaltningen
  - HR-specialist, regionstyrelseförvaltningen
  - HR-strateg, regionstyrelseförvaltningen



# Andra kommuner och regioners regelverk

Kommun/region	Antagen år	Ev. revidering	Fördelning mellan partier	Uppdragsbeskrivning	Arbetsgivaransvar	Ersättningsnivå FTE per månad 2022	Övrigt
<b>Uppsala kommun</b>	2018	2019, 2022	1 garanterad heltid per parti, plus en resurs som politisk stabschef för partiet som innehar rollen som KSO. Får omfördelas mellan partierna. Uppmuntrar heltidsanställning. Bestämmelser av antalet politiska sekreterare för varje parti görs inför varje mandatperiod.	E/T	Kommunen anställande myndighet, KLK ansvarar för löneadministration. Gruppledare har dagligt arbetsgivaransvar.	30 000-45 000 kr, 45 000-60 000 för politisk stabschef	Möjlighet att fördela budget för rollen som politisk sekreterare mellan åren, för att tillsätta en extra resurs under valåret.
<b>Linköping kommun</b>	2017	2022	1-5 mandat - 75% 6-14 mandat - 100% 15-23 mandat - 150% >24 mandat - 200%	Biträder förtroendevalda. Syftet med rollen är främst att avlasta kommunal- och landstingsråd en del av deras politiska arbetet för att förbättra deras arbetsvillkor.	KS arbetsgivare med arbetsmiljöansvar, vilket delegeras till stabschefen inom KLF.	40 883 kr/månad per heltidstjänst, år 2022. Reglering varje år i linje med Linköpings kommuns generella löneöversyn.	Tjänsten kan kombineras med andra förtroendeuppdrag, dock inte med uppdrag som kommunalråd. Arvodet för en kombinerad tjänst får ej överstiga 80% av kommunalråds- arvodet.
<b>Sollentuna kommun</b>	2014	2018, 2021	Varje parti har rätt till politisk sekreterare på 100%. Det parti som innehar ordförandeskap i kommunstyrelsen får ytterligare 50%. Det parti som innehar andre vice ordförandeskap i kommunstyrelsen har rätt till ytterligare resurs om 25%.	Biträder de förtroendevalda i det politiska arbetet.	Kommunstyrelsen är anställningsmyndighet och har arbetsmiljöansvar. Arbetsmiljöuppgifterna får delegeras enligt motsvarande regler som gäller för kommunens övriga anställda.	Månadslönen för en politisk sekreterare som tillhör det största partiet i den politiska majoriteten får inte överstiga 64 procent av riksdagsmannaarvodet. Månadslönen för en politisk sekreterare som tillhör övriga partier får inte överstiga 59 procent av riksdagsmannaarvodet. Lönen för nämndsekreterare i Sollentuna kommun ska vara vägledande.	

Kommun/region	Antagen år	Ev. revidering	Fördelning mellan partier	Uppdragsbeskrivning	Arbetsgivaransvar	Ersättningsnivå FTE per månad 2022	Övrigt
<b>Region Norrbotten</b>	2022	E/T	Basresurs till varje parti om 20%, ytterligare 4% per mandat. Max 1 heltidsresurs per parti.	Politiskt tillsatt tjänsteperson som biträder politikerna. Arbetar bland annat med att vara rådgivare, omvärldsbevakning, politisk ärendeberedning samt administration.	Regionstyrelsen innehar arbetsmiljöansvar, men delegerar detta samt personalansvaret till respektive gruppleddare.	50% av årsarvodet för förtoendevalda.	Partierna får avgöra hur sysselsättningsgraden ska fördelas under mandatperioden. Kan kombinera rollen med förtroendeuppdrag, dock inte regionråd, gruppleddare, oppositionsråd, ordförande eller ledamot i presidium.
<b>Region Västmanland</b>	2018	E/T	Det parti som innehar rollen som RSO har möjlighet att tillsätta en heltidstjänst, övriga partier en resurs om 50%. Varje parti med minst 15 mandat har möjlighet att tillsätta ytterligare en resurs om 50%.	E/T	E/T	Lönesättning i samråd mellan ansvarig gruppleddare och ansvarig tjänsteman.	Reglering av tillsättandet av politiska sekreterare ingår i ett dokument om arvoden och ersättningar till förtoendevalda i Region Västmanland. Inget enskilt reglemente.
<b>Region Skåne</b>	2018	2022	Lägsta tillåtna tjänstgöringsgrad är 10%. Beslut om politiska sekreterare fattas av fullmäktige. Tjänster för icke-styrande partier fördelas enligt följande: 150% grundtjänst för varje parti som representeras i regionfullmäktige och därutöver 150% tjänst för regionråd 1 och ytterligare 100% tjänst för regionråd 2 och däröver som tillfallit partiet. Parti som saknar regionråd får ytterligare 100% tjänst utöver grundtjänsten. De styrande partierna avgör själva antalet tjänster som politiska sekreterare, vilket ska godkännas av regionfullmäktige.	E/T	Respektive gruppleddare är chef och arbetsledare. Denne ska ges stöd från koncernkontoret angående det arbetsrättsliga ansvar som föreligger.	Beslutas av respektive gruppleddare.	Varje parti har rätt att med egen finansiering öka antalet tjänster som politisk sekreterare, utöver det som fullmäktige beslutar.

Kommun/region	Antagen år	Ev. revidering	Fördelning mellan partier	Uppdragsbeskrivning	Arbetsgivaransvar	Ersättningsnivå FTE per månad 2022	Övrigt
<b>Region Gävleborg</b>	2018	2019	Parti med 2–10 mandat i fullmäktige har rätt att tillsätta politisk sekreterare om 50%. Parti med fler än 10 mandat i fullmäktige har rätt att tillsätta politisk sekreterare om 100%.	E/T	E/T	35 750 kr/månad för en heltidstjänst.	Inget eget regelverk, utan skrivningar kopplat till politiska sekreterare ingår i reglementet om ekonomiska förutsättningar för partier.
<b>Växjö kommun</b>	2018	2022	Varje parti med mandat i kommunfullmäktige har rätt till ett grundstöd 10% och utöver det 5% per mandat i kommunfullmäktige.	Syftet med rollen/befattningen är främst att avlasta/underlätta för kommunalråd och gruppleddare i delar av det politiska arbetet och därigenom bidra till hög kvalitet och effektivitet.	Tre former av anställning tillämpas: den politiska sekreteraren kan anställas av kommunen, av partiet samt som förtroendevald. Vilken form som nyttjas beror på tjänstgöringsgraden och tjänstgöringstiden. För att anställas av partiet respektive kommunen krävs en anställning till minst 50% under minst tre månader. Beroende på anställningsformen skiljer sig arbetsgivaransvaret,	Månadslönen för en heltidsanställd politisk sekreterare uppgår till 60 % av 105 % av aktuellt månadsarvode för riksdagsledamot.	E/T

Kommun/region	Antagen år	Ev. revidering	Fördelning mellan partier	Uppdragsbeskrivning	Arbetsgivaransvar	Ersättningsnivå FTE per månad 2022	Övrigt
<b>Motala kommun</b>	2020	2022	Varje parti som har mandat i kommunfullmäktige har rätt till politiska sekreterare motsvarande en basresurs på 25 % av en heltidstjänst samt en tilläggsresurs motsvarande 5 % av en heltidstjänst för varje mandat partiet har i kommunfullmäktige. Varje parti har dock rätt till en sammanlagd minsta resurs om 40 %.	Politiska sekreterare anställs för att biträda de förtroendevalda. I första hand avses stöd i de delar som i ledningssystemet kräver ett omfattande politiskt arbete i partierna, t.ex. den politiska programförklaringen inför valet, utarbetandet av de olika servicegarantierna som ska finnas i varje nämnd och styrelsen, uppföljning av de mål som fastställts av kommunfullmäktige i samband med att programförklaringen realiserar samt politisk påverkan i andra styrdokument som ska beslutas av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller ansvarig nämnd.	Kommunstyrelsen är anställningsmyndighet och har arbetsmiljöansvar för de politiska sekreterarna. Daglig arbetsledning har delegerats till respektive gruppleddare.	34 000 kr 2019, vilken revideras årligen baserat på prisbasbeloppet. Individuell lönesättning tillämpas, vilket innebär att partiet kan revidera lönen och tjänstgöringsgraden.	Ett parti kan fördela befattningen som politisk sekreterare på en eller flera personer. Två eller flera partier får lägga samman beloppen för politisk sekreterare i syfte att omfördela anställningarna mellan sig.



Kommun/region	Antagen år	Ev. revidering	Fördelning mellan partier	Uppdragsbeskrivning	Arbetsgivaransvar	Ersättningsnivå FTE per månad 2022	Övrigt
<b>Eskilstuna kommun</b>	2022	E/T	1–3 mandat - 50% 4–6 mandat - 75% 7–12 mandat - 100% 13–18 mandat 150 % > 19 mandat – 200 %	De politiska sekreterarnas arbetsuppgift är att biträda och avlasta de förtroendevalda i deras politiska arbete. Det är således politiska uppgifter som de politiska sekreterarna ska ha.	KLKs administrativa direktör har det formella chefsansvaret och arbetsmiljöansvaret. Gruppledaren är ansvarig för den dagliga arbetsledningen. Beslut om ledighet etc ska därmed förankras hos respektive gruppledare.	Lönen per månad för politiska sekreterare är sysselsättningsgraden multiplicerad med 53 procent av basarvodet i Eskilstuna kommun. Lönen revideras årligen.	En politisk sekreterare kan inte ha en lägre sysselsättningsgrad än 50 % av heltid eller en högre sysselsättningsgrad än 100 % av heltid.
<b>Vellinge kommun</b>	2014	E/T	En heltidstjänst till partiet som innehar rollen som KSO samt en heltidstjänst som delas upp mellan resterande partier efter mandatfördelning. I det fall ett parti får en lägre tjänstgöringsgrad än 40% utgår istället motsvarande ekonomisk ersättning till partiet.	En politisk sekreterare ska avlasta de förtroende vissa arbetsuppgifter. De ska agera som ett politiskt biträde.	E/T	Heltidslön var 2015 32 500 kr/månad, vilken uppräknas årligen i enlighet med ersättningen till kommunens förtroendevalda.	Partier kan inte samverka vid fördelningen av politiska sekreterare. partier kan inte spara eller ta ut politisk sekreterartjänsten i förskott.

### 3. Källförteckning

Arbetsmiljöverket, *Organisatorisk och social arbetsmiljö AFS 2015:4*, 2015

Dagens Samhälle, *Politikproffsen tar allt större plats*, 2020-09-17

Eskilstuna kommunstyrelse, *Regler för politiska sekreterare i Eskilstuna kommun*

Linköpings kommunfullmäktige, *Regler för politiska sekreterare i Linköpings kommun*, 2017

Linköpings kommunstyrelse, *Regler för politiska sekreterare, revidering*, 2022

Motala kommun, *Riktlinjer för politiska sekreterare i Motala kommun 2023-2026*, 2022

Proposition 1982/83:132, *Om politiska sekreterare i kommuner och landstingskommuner inkl. bilagor*, 1983

Proposition 1990/91:117, *om en ny kommunallag*, 1990

Proposition 2016/17:171, *En ny kommunallag*, 2016

Region Gävleborg regionfullmäktige, *Reglemente om ekonomiska förutsättningar för partier*, 2018

Region Norrbotten regionfullmäktige, *Regler för politiska sekreterare*, 2022

Region Skåne, *Riktlinjer för politiska sekreterare*, 2018

Region Skåne regionfullmäktige, *Regionrådsorganisation, val av regionråd samt tjänster som politiska sekreterare*, 2022

Region Västmanland regionfullmäktige, *Arvoden och ersättningar till förtroendevalda i Region Västmanland 2018-2022*, 2018

SCB Befolkningsstatistik

Sollentuna kommunfullmäktige, *Regler avseende politiska sekreterare i Sollentuna kommun*, 2022

SOU 2012:30, *Vital kommunal demokrati* Reglemente för alla regioner/kommuner

Uppsala kommunstyrelse, *Fördelning av resurser och reviderade bestämmelser om resurser till politiska sekreterare i Uppsala kommun 2019-2022*, 2018

Uppsala kommunstyrelsens arbetsutskott, *Bestämmelser om resurser till politiska sekreterare i Uppsala kommun 2023-2026*, 2022

Vellinge kommunstyrelse, *Policy för införande av politisk sekreterare*, 2014

Växjö kommunstyrelse, *Regler för politiska sekreterare*, 2022

# Tack!



Denna rapport har upprättats inom ramen för vårt uppdrag att tillhandahålla rådgivning avseende regelverk för politiska sekreterare, enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av uppdragsavtal undertecknat 2022-12-08. Rapporten är endast upprättad för vår uppdragsgivares räkning, Region Gotland, (organisationsnummer 212000-0803). Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (organisationsnummer 556029-6740)/ PricewaterhouseCoopers AB tar inte något som helst ansvar gentemot någon annan än uppdragsgivaren som väljer att förlita sig på eller att agera utifrån innehållet i denna rapport. Inte heller tas något ansvar för att rapporten används för andra syften än för dem som förelegat vid uppdragets utförande.

© 2023 PricewaterhouseCoopers i Sverige AB. All rights reserved. In this document, "PwC" refers to Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB or PricewaterhouseCoopers AB which is a member firm of PricewaterhouseCoopers International Limited, each member firm of which is a separate legal entity.